

روزنامه سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، ورزشی صبح ایران

صاحب امتیاز و مدیرمسئول: مهدی رحمانیان

نشانی: تهران، میدان فاطمی، خیابان بهرام‌مصری، پلاک ۲۲ • تلفن:۵۴ و ۸۸۹۳۶۲۷۰ • نمابر: ۸۸۹۲۵۴۶۷

تلفن آگهی‌ها: ۸۶۰۳۶۱۱۹ • تلفن امور آگهی‌های شهرستان‌ها: ۷-۴۴۰۱۹۸۰۵ • تلفن امور مشترکین: ۸۸۹۰۳۵۴۸

توزیع: شرکت پیام‌رسان سبز • تلفن: ۶۶۲۸۷۳۴۴ • چاپ: صمیم

شترتوزنامه

یکشنبه ۲۸ اردیبهشت ۱۴۰۴ • ۲۰ ذی‌القعده ۱۴۴۶ • ۱۸ می ۲۰۲۵ • سال بیست‌ویکم • شماره ۵۱۱۲ • ۸+۱۲ صفحه اذان ظهرتهران ۱۲:۰۱ • اذان مغرب ۱۹:۲۵ • اذان صبح فردا ۲:۰۷ • طلوع آفتاب ۴:۵۶

سی‌امین جشنواره فرهنگی-ورزشی عشایر آذربایجان ظهر جمعه ۲۶ اردیبهشت با برگزاری کوچ نمادین عشایر آذربایجان و مسابقه دو در منطقه هارنا از توابع هوراند برگزار شد. عکس: علی حامد حق‌دوست، ایرنا

instagram:sharghdaily1 twitter:sharghdaily youtube:sharghdaily Telegram:SharghDaily aparat:tasvirshargh www.sharghdaily.com

تأثیر توسعه عربستان بر محیط زیست امروز منطقه

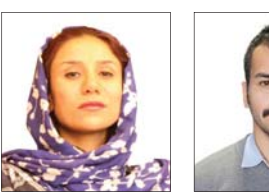
مهدی زارغ

کیکا به عنوان شهرهای آینده‌نگر و پروژه دریای سرخ و سرمایه‌گذاری‌های زیرساختی با هدف جذب استعدادها و گردشگری جهانی انجام می‌شوند. خصوصی‌سازی و سرمایه‌گذاری مستقیم خارجی با کشودن بخش‌هایی مانند انرژی، مراقبت‌های بهداشتی و آموزش به روی سرمایه‌گذاری خصوصی و خارجی و عرضه اولیه سهام آرامکو، مالکیت صددردص خارجی در برخی صنایع در حال اجراءست. اصلاحاتی مانند لغو ممنوعیت رانندگی زنان (۲۰۱۸) و افزایش مشارکت نیروی کار زنان (از ۱۹ درصد در سال ۲۰۱۶ به ۳۶ درصد در سال ۲۰۲۳) بخش‌هایی از این برنامه اصلاحی است. در انرژی تجدیدپذیر پروژه‌های عظیم خورشیدی در هدف ۲۰۳۰ برای ۵۰ درصد انرژی تجدیدپذیر و طرح‌های هیدروژن سبز در حال پیگیری است. هم‌زمان محور توسعه عربستان همچنان نفت و گاز است. اقتصاد عربستان سعودی به‌شدت به استخراج سوخت‌های فسیلی متکی است و حدود ۱۵ درصد از تولید نفت جهان را تشکیل می‌دهد. شیرین‌سازی آب با مصرف انرژی بالا انجام می‌شود. عربستان سعودی برای ۶۰ تا ۷۰ درصد از آب شیرین خود به شیرین‌سازی وابسته است که عمدتا به واسطه سوخت‌های فسیلی تأمین می‌شود. این امر باعث انتشار CO2 و افزایش دمای آب‌های ساحلی می‌شود و به اکوسیستم‌های دریایی آسیب می‌رساند. عربستان با تخلیه آب‌های زیرزمینی و استخراج بیش از حد سفره‌های آب تجدیدناپذیر برای کشاورزی و مصارف شهری، باعث شده که سفره‌های آب در برخی مناطق حدود شش تا ۱۵ متر در سال کاهش یابد. این امر باعث خشک‌شدن خاک، افزایش انتشار گردوغبار و آسیب‌پذیری زمین در برابر گرما می‌شود. محصولات مصرف آب مانند گندم و یونجه (که در بیابان‌ها با استفاده از آبیاری محوری کشت می‌شوند)، آب کم‌یاب را هدر می‌دهند و بیابان‌زایی را تسریع می‌کنند. شهرهای بتونی و شهرنشینی سریع نظیر ریاض و جده مناظر طبیعی را با بتون جاذب گرما جایگزین می‌کند و جزایر گرمایی شهری ایجاد می‌کند که دمای محلی را چهار تا شش درجه سانتی‌گراد افزایش می‌دهد. پروژه‌نوم و پروژه‌های گردشگری در اکوسیستم‌های شکننده مانند سواحل دریای سرخ باعث اختلال در جذب طبیعی کربن مانند حرا و افزایش تقاضای انرژی می‌شود. تلاش برای کاهش درختان در مناطق خشک مانند ابتکار سبز عربستان سعودی خطر تخلیه آب‌های زیرزمینی را به همراه دارد. خطر دیگر آلودو است، جایگزینی سطوح بازتابنده بیابان با زیرساخت‌های تیره مانند جاده‌ها و ساختمان‌ها، آلودو را کاهش می‌دهد و

شیوه‌های توسعه ناپایدار در عربستان سعودی، همراه با تشدید گرمایش جهانی، یک حلقه بازخورد ایجاد می‌کنند که تخریب محیط زیست و چالش‌های اقلیمی منطقه‌ای را تشدید می‌کند. رشد اقتصادی کشورهای شبه‌جزیره عربی -که برآمده از درآمد فروش نفت و گاز، شهرنشینی و صنعتی‌شدن سریع است- به طور درخور توجهی در تخریب محیط زیست و ناپدیدشدن اکوسیستم‌ها در سراسر شبه‌جزیره عربی و جنوب غربی آسیا (از جمله ایران، عراق و کل منطقه خلیج فارس) نقش دارد.

کشورهای جنوب خلیج فارس به‌ویژه عربستان سعودی، امارات متحده عربی، قطر و کویت حدود ۳۰ درصد از تولید نفت جهان را تشکیل می‌دهند. حفاری، شعله‌ورشدن و نشست نفت، زیستگاه‌های زمینی و دریایی را نابود کرده و گازهای گلخانه‌ای (GHG) را به گسترده‌ی، آزاد و تغییرات اقلیمی را تسریع می‌کند. نشست نفت در خلیج فارس نظیر نشست نفت در سال ۲۰۲۰ امارات متحده عربی، اکوسیستم‌های دریایی را مسموم کرده و بر ذخایر ماهی و صخره‌های مرجانی مشترک با ایران و عمان اثر گذاشته است. پالایشگاه‌های بزرگ و تولید پلاستیک نظیر مجتمع جیلل آرامکو عربستان سعودی آلایندگی‌هایی را منتشر می‌کنند که از مرزها عبور می‌کنند و به باران اسیدی و آلودگی خاک در عراق و ایران انجامیده است. پالم جمیرای امارات متحده عربی و پروژه‌های گردشگری دریای سرخ عربستان سعودی، به تجاوز به حریم بستر دریا انجامیده و صخره‌های مرجانی و مراتع غلفی دریایی را که برای تنوع زیستی دریایی حیاتی هستند، از بین می‌برد. جزایر گرمایی شهری جدید مانند دوسبی و ریاض دمای منطقه‌ای را افزایش می‌دهند و بیابان‌زایی را در محیط تسریع می‌کنند. ابرشهر ۵۰۰ میلیارد دلاری نوم عربستان سعودی، اکوسیستم‌ها باستانی بیابان را از بین می‌برد. عربستان سعودی و امارات متحده عربی از آب‌های زیرزمینی فسیلی برای آبیاری محصولاتی مانند یونجه و گندم استفاده می‌کنند و سفره‌های آب تجدیدناپذیر (مانند سفره آب زیرزمینی ساک-رام) را تخلیه می‌کنند. این امر باعث فرونشست زمین و توفان‌های گردوغبار شده است که استان خوزستان ایران را تحت تأثیر قرار می‌دهد. بودجه کشورهای خلیج فارس به درآمد‌های نفتی متکی است -۹۰ درصد از درآمد عربستان سعودی- که با وجود تعهداتی مانند هدف خالص صفر عربستان سعودی در سال ۲۰۶۰، برابر کربن‌زدایی مقاومت ایجاد می‌کند. رشد اقتصادی عربستان سعودی از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۵ علاوه بر نفت بر ابتکارات تحول‌آفرین شکل گرفته است. عربستان سعودی به عنوان بزرگ‌ترین صادرکننده نفت جهان، به‌شدت در دوره ۲۰۰۰-۲۰۱۴ به درآمد‌های نفتی متکی بوده که زیرساخت‌ها، خدمات عمومی و یارانه‌ها را تأمین مالی می‌کرد. نفوذ این کشور در اوپک به آن اجازه داد تا بازارهای جهانی نفت را تثبیت و با وجود نوسانات قیمت، درآمد ثابتی را تضمین کند. پس از ۲۰۱۴، تا ۲۰۳۰، چند تحول اقتصادی عربستان تدوین و اجرائی شد. این چارچوب که در سال ۲۰۱۶ راه‌اندازی شد، با هدف کاهش وابستگی به نفت از طریق توسعه بخش‌هایی مانند گردشگری، سرگرمی، انرژی‌های تجدیدپذیر و فناوری است. نوم و پروژه‌های

جمعه روز بدی برای اهالی مطبوعات بود. خبر

درگذشت یک عکاس مطبوعاتی و خبرنگار سیاسی در فاصله کمی منتشر شد. پیکر آنها امروز در دو گوشه شهر تشییع می‌شود. مراسم تشییع پیکر حمیدرضا درجانی، امروز یکشنبه از مقابل خانه هنرمندان برگزار می‌شود. مراسم تشییع حمیدرضا درجانی، عکاس و عضو انجمن صنفی عکاسان مطبوعاتی ایران، ساعت ۱۰ آغاز خواهد شد. حمیدرضا درجانی ظهر جمعه در جریان مسابقه سرعت در بیست اتومبیل‌رانی آزادی و در پی برخورد خودروی مسابقه‌ای با او، دچار حادثه شد و جان خود را از دست داد. همچنین ساعت ۱۰:۳۰ صبح امروز در سالن عروچیان قرار است مراسم تشییع پیکر زهت امیرآبادیان، خبرنگار سیاسی سابق روزنامه شرق، آغاز شود و اهالی مطبوعات و دوستان و خانواده، او را به سوی قطعه ۷۰ بدرقه می‌کنند. مراسم ختم او روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۴/۲/۲۳ از ساعت ۱۶ الی ۱۷:۳۰ در مسجد بقیه‌الله واقع در خیابان ملاصدرا، خیابان شیخ بهایی جنوبی برگزار می‌شود.

اتفاق خوانی

یک میلیون سند در باره خلیج فارس

همایش و نمایشگاه «اسناد فارسی خلیج فارس» برگزار شد. این مراسم با حضور سیداحمدرضا خضری مشاور وزیر علوم، غلامرضا امیرخانی رئیس سازمان اسناد و کتابخانه ملی ایران، محمدرضا یهزادی مدیر بخش اسناد و فهرست‌نویسی مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور، جمشید نوروزی عضو هیئت‌علمی گروه تاریخ و زهرا ناظم بکایی رئیس دانشگاه الزهرا و همچنین تعدادی از مسئولان آموزش عالی کشور در دانشگاه الزهرا برگزار شد. محمدرضا یهزادی، مدیر بخش اسناد و فهرست‌نویسی مرکز بین‌المللی میکروفیلم نور، در سخنرانی خود از دیجیتال‌سازی بیش از یک میلیون سند تاریخی فارسی خبر داد و گفت: «دوران اینکه ما بر اصل خلیج فارس تکیه کنیم، گذشته است. در دهه‌های گذشته که باید بر نام تکیه می‌کردیم، نکردیم و امروز که مدعیان بر اثبات حاکمیت جعلی خودشان تکیه می‌کنند، ما هنوز در پیچ‌وناب نام خلیج فارس هستیم. امروز ما باید با اسناد حاکمیتی خودمان به دنیا بگوییم که حاکمیت این آب‌راه با ما بوده است و هست». یهزادی ادامه داد: «این اسناد که در این نمایشگاه ارائه شده، قطره‌ای از اسناد فارسی حاکمیت ایران بر خلیج فارس است که تا به حال نه دیده شده بود و نه به نمایش درآمده بودند. برای نخستین بار مرکز میکروفیلم نور که به همت والای دکتر مهدی خواجه‌پیری و به دستور مقام معظم رهبری تشکیل شده است، این اسناد را دیجیتال‌سازی کرده و با هدف اثبات حاکمیت بر خلیج فارس آنها را نشر داده است». او ادامه داد: «مجموعه‌ای غنی از اسناد در زمینه منطقه خلیج فارس در کشور وجود دارد، اما بخش اندکی از آنها در دسترس دیجیتال قرار گرفته‌اند و برخی از اسناد بسیار مهم نیز در آرشیوهای بین‌المللی از جمله آرشیو بریتانیا، کتابخانه‌های ملی انگلستان، موزه‌های کالیفرنیا و حتی آرشیوهای موجود در هند نگهداری می‌شوند که دسترسی به آنها به‌مرور محدودتر شده است. آرشیو بریتانیا به‌تنهایی شامل بیش از ۴۰۰ هزار سند درباره خلیج فارس است. برآوردها نشان می‌دهد بیش از یک‌میلیون و ۴۰۰ هزار سند در آرشیوهای مختلف جهان درباره این منطقه ثبت شده است که بخشی از آنها به وقایع قرن نوزدهم و تلاش قدرت‌های استعماری در خلیج فارس مربوط است». همچنین جمشید نوروزی، عضو هیئت‌علمی گروه تاریخ دانشگاه الزهرا، با اشاره به اهمیت سند در حفظ مالکیت و ضمن تأکید بر اهمیت این سندها برای حفظ دعاوی حقوقی ایران، گفت: «بخش زیادی از این سندها در ایران نیست، ما خیلی در این بحث دچار کم‌کاری هستیم و باید کار جدی کنیم». خیلی از این کم‌کاری‌های ما را کشورهای کوچک همسایه خیلی مفصل انجام می‌دهند، مثل آر‌شیو دیجیتال قطر که در آنها هزاران برگ از همین سندها را دیجیتال می‌کنند و در تفسیرهایی که انجام می‌دهند، جاهایی که خلیج فارس است، چیزهای دیگری می‌نویسند.»

زهرا اصغریان، مادری که پس از یک

شکست مالی سنگین و خانه‌نشینی ناگزیر خود و همسرش، مسیر تازه‌ای را پیش گرفت؛ مسیری که دنیای تولید محتوا کودکانه ختم شد. او و همسرش با کمک دو فرزندشان پروژه‌ای با نام «ما چهارتا» راه‌اندازی کردند و حالا خانواده‌ای کوچک اما پرطرفدار در دنیای محتوا به حساب می‌آیند.

اصغریان درباره تأثیر این فعالیت‌ها بر تحصیل فرزندانش به خبرنگار هفت صبح می‌گوید: «ما زندگی واقعی را تصویر می‌کنیم؛ بچه‌ها هم عاشق حل‌کردن چالش‌ها شده‌اند. فرایندی که در مدرسه ممکن بود اتفاق بیفتد، حالا در دل سبک زندگی خانوادگی ما تحقق یافته. برایمان اهمیتی ندارد که گاهی هفته‌ای

چند روز مدرسه نروند، چون به‌خوبی یاد گرفته‌اند چگونه خودشان را به جریان کلاس برسانند. معلمان‌شان هم تأیید کرده‌اند که نبودشان مشکلی ایجاد نمی‌کند.»

او ادامه می‌دهد: «چالش‌های روزمره باعث شده بچه‌ها ذهنی

آماده‌تر از هم‌سن‌وسال‌هایشان داشته باشند. معلم‌هایشان می‌گویند که بچه‌های ما نسبت به دیگران هوشیارتر و مستقل‌تر عمل می‌کنند.»

افانوس آبی محتوای کودکانه

اصغریان که حالا به عنوان یک تولیدکننده محتوای حرفه‌ای در پلتفرم‌هایی چون یوتیوب، آپارات و فیلیمو فعالیت دارد، باور دارد: «ضای تولید محتوای کودکانه در ایران همچنان بکر و دست‌نخورده است». او توضیح می‌دهد: «وقتی دیدیم کارمان با استقبال روبه‌رو شده، تصمیم گرفتیم ویرترین ارتباطمان را گسترش دهیم. جای محتوایی که خانواده‌ها بتوانند دور هم ببینند و لذت ببرند، خالی بود. ما برای

خانواده‌ای که با «برنامه‌سازی» دوباره قد کشید

«ما چهارتا»؛ قصه یک تجربه متفاوت در ساخت محتوا

پرکردن همین خلا سراغ تولیدات قابل عرضه در وی‌اودی‌های داخلی رفتم و در فیلیمو مشغول تولید محتوا شدیم.»

فرزندانی که با دوربین بزرگ شدند

ایسن مادر فعال تأکید می‌کند: «بچه‌های ما در دل همین فضا رشد کردند. علاقه‌شان به برنامه‌سازی هم کاملا طبیعی و درونی است. با بزرگ‌ترشدنشان با سراغ تولیدات نوجوانانه می‌رویم با با جذب کودکان دیگر، همچنان روی محتوای کودک تمرکز خواهیم داشت. محتوای مناسب فرهنگ ایرانی برای بچه‌ها هنوز هم بسیار کم است و ما می‌خواهیم در این مسیر بیشتر حرکت کنیم.»

رمز موفقیت: واقعی بودن

اصغریان معتقد است موفقیت «ما چهارتا» ریشه در همین نزدیکی به زندگی واقعی دارد: «بچه‌ها احساس می‌کنند بخشی از خانواده ما

اقتصادخوانی

بخش خصوصی فرزند بیمار ایران

وحیدسیدی‌پور

کارشناس ارشد مدیریت اجرایی

۲۶ خرداد ۱۳۴۵ شریف‌امامی، نخست‌وزیر وقت، در گزارش به سهامداران بانک توسعه صنعتی می‌گوید: «بخش خصوصی که هنوز دوران طفولیت خود را طی می‌کند، نخواهد توانست در میدان مسابقه با عملیات خیره‌کننده بخش دولتی همگام باشد مگر آنکه سیاست عملی دولت و اقدامات افسران و کادر دولتی به ضعف نسبی بخش خصوصی هوشیار بوده و مساعدت‌های مالی و فنی خود را به آن بخش بیش از پیش و با کمال حسن نیت افزایش دهند». حدود ۶۰ سال بعد در تاریخ ۱۹ خرداد ۱۴۰۳ وزیر اقتصاد وقت، آقای همتی در صفحه ایکس خود می‌نویسد: «در شرایط کنونی اقتصاد ایران چاره‌ای جز توانمندسازی بخش خصوصی و تغییر صحنه حکمرانی اقتصاد برای مشارکت آحاد جامعه در اقتصاد و استفاده حداکثری از سرمایه‌های عظیم ملی و ظرفیت‌های داخلی ندارد و برای نیل به این هدف راهبرد وزارت اقتصاد به بهبود محیط کسب‌وکار، حمایت از بخش خصوصی، تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد ملی، تخصیص بهینه منابع و رفع تنگنای منابع مالی تولید متمرکز خواهد شد.»

بخش خصوصی هم مولد و هم تولیدشده توسعه نظام سرمایه‌داری است. در قرن‌های ۱۸ و ۱۹ میلادی، بورژوازی غرب از درون خرده‌بورژوازی غربی متولد شد. به عبارتی توسعه نظام سرمایه‌داری غرب یک پیشش درون‌زاد بوده که از بطن جامعه غربی و تلاشی نظام فئودالی حاصل شده است. ولی همین بورژوازی غرب (بخش خصوصی) هرگز بدون پشتوانه دولت و ارتش‌های غربی نمی‌توانست در مدت کوتاهی کل دنیا را فتح کند. در سال ۱۸۵۳ که ناخدا «پری» آمریکایی لوله‌های توپ‌کشتی‌های جنگی‌اش را به سمت نادر زاین نشان رفت و تهدید کرد که یا آنجا را با خاک یکسان می‌کند یا زاین را شرکت‌های آمریکایی قرارداد تجاری ببندد، ژاپنی‌ها که تیغه‌های شمشیر سامورایی را در برابر توپ‌های آتشین غرب نتوان دیند، به ناچار پذیرفتند و به انزوی ۲۰ ساله خودخواسته خود پایان دادند. کمتر از نیم‌قرن طول کشید که ژاپن فئودالی با اصلاحات امپراتور میجی تبدیل به یکی از پرقدرت‌ترین کشورهای صنعتی و نظامی دنیا شود؛ طوری که در سال ۱۹۰۵ امپراتوری پرقدرت روسیه را در زمین و دریا شکست دهد. اگر دولت بریتانیا بخش زیادی از سهام شرکت نفت ایران و انگلیس را از داری نمی‌خرید، هرگز موفق به ادامه عملیات اکتشاف نفت در جنوب ایران نبود و هرگز موفق به کشف نفت نمی‌شد. اگر بخوایم سراغ سرمایه‌داری‌های متأخر برویم، یکی از بهترین نمونه‌ها کره جنوبی است. قطعاً بدون اقدامات ژنرال پارک و حمایت دولت کره، امروز غول‌های صنعت لوازم خانگی سامسونگ و ال‌جی وجود نداشتند. مثال‌های تاریخی زیاد است ولی با کل‌هم قرار دادن آنها متوجه نکات اشتراکی می‌شویم. یکی اینکه هیچ بخش خصوصی‌ای بدون کمک و حمایت دولت موفق نمی‌شده است. دوم اینکه ابتدا

بخش‌های خصوصی با سرمایه خصوصی شکل گرفته، سپس از حمایت دولت‌ها و آن هم حمایت‌های با حساب و کتاب برخوردار شده است. سوم اینکه این حمایت‌ها بعد از دو، سه دهه به نتیجه و بهره‌دهی رسیده است و بخش خصوصی توانسته در رفع بی‌کاری و پیشبرد اقتصاد کشور به دولت کمک کند. مالیاتی که شرکت نفت ایران و انگلیس طی ۵۰ سال به دولت بریتانیا می‌داد، بیشتر از سهم درآمد ایران از نفت جنوب بود. شرکت‌های سامسونگ و ال‌جی علاوه بر ده‌ها هزار شغل، میلیاردها دلار درآمد برای کره جنوبی دارند. حالا پرسش این است که این بخش خصوصی که ۶۰ سال پیش به گفته شریف‌امامی طفل نیازمند به کمک بود، امروز در چه وضعیتی است؟ آیا جوان برومندی شده است که اقتصاد کشور به آن تکیه دهد؟ آیا بعد از ۶۰ سال کمک‌های دولت از ثروت عمومی به بخش خصوصی به شکل وام‌های کلان کم‌بهره و بعضاً بلاعوض، قوانین گمرکی، کارگر ارزان‌قیمتی که کمترین دستمزد را در خاورمیانه دریافت می‌کند و از ارزان‌ترین کارگران جهان و در حال له‌شدن است، بخش خصوصی ایران به بهره‌دهی رسیده است؟ این همه سوسید انرژی و نیروی کار ارزان که هزینه تولیدی بخش خصوصی را به قیمت نابودی طبقه کارگر و متوسط به کمترین حد رسانده، آیا نتیجه‌ای داشته است؟ تا کی باید عموم مردم و ثروت عمومی قربانی و پیشکش بخش خصوصی شود؟ آیا اصلاً قرار است که روزی بخش خصوصی ما به بهره‌دهی برسد یا خیر، اصلاً چنین برنامه‌ای وجود ندارد و شاید هدف اصلی بخش خصوصی نه اقتصاد ملی، بلکه پرکردن جیب معدودی رانت‌خوار است.